

**Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки**

Кафедра педагогічної та вікової психології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

**Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С.В.**

_____ «____» _____ 2015 р.

ПРОФЕСІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни**

**підготовки магістра
спеціальність 8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою»**

Луцьк – 2015

Робоча програма навчальної дисципліни «Професійна психологія» для студентів спеціальності 8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою»

” ____ ” _____, 2015 ____ р. - ____ с.

Розробник: Коць Михайло Онисимович, доцент кафедри педагогічної та вікової психології, кандидат психологічних наук, доцент

Рецензент: Мудрик Алла Богданівна, доцент кафедри загальної та соціальної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Завідувач кафедри: _____ (Гошовський Я. О)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Голова науково-методичної комісії факультету (інституту) _____ (Іванашко О. Є.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни “Професійна психологія” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: психологічні знання про розвиток особистості фахівця, її психічних процесів, емоційно-вольової та ціннісно-сислової сфер; розвиток у студентів сучасного системного психологічного мислення та комплексу спеціальних знань у галузі психології управління та менеджменту, психології організацій; виявлення проблемних конфліктних ситуацій, їх попередження та подолання; психологічні особливості здійснення професійної орієнтації, відбору і добору персоналу; знання психологічних особливостей праці людини в нормальних і екстремальних умовах.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення дисципліни базується на знаннях філософії, соціології, загальної психології, соціальної психології, психології особистості, психології менеджменту, психології конфлікту, професійної орієнтації, психології праці.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Вступ до професійної психології. Наукові напрями у психології.
2. Психологічні засади становлення особистості фахівця.
3. Психологія управління.
4. Конфліктологія.
5. Професійне самовизначення.
6. Психологічне забезпечення професійної діяльності.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів 4	1801 «Спеціальні категорії»	за вибором
Модулів 3	8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою»	Рік підготовки 1
Змістових модулів в 3		Семестр 1
ІНДЗ: є		Лекції 18 год.
Загальна кількість годин 180		Практичні 8 год.
		Самостійна робота 156 год.
	консультації 9 год	
	магістр	Форма контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни “Професійна психологія” є: вивчення основних наукових підходів до розуміння сутності психології; формування у студентів сучасного уявлення про основні причини виникнення конфліктів та набуття, вмінь та навичок з їх попередження та подолання; вивчення явища керівництва, лідерства, влади, феномен організації як соціальної інституції; про методи та способи здійснення управлінського впливу; про основні способи виявлення соціально-психологічного клімату

організації; про основні форми і методи мотивування; визначення психологічних аспектів профвідбору, прийому на роботу і розстановку кадрів.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Професійна психологія” є:

- 1) аналіз змісту основних підходів, теоретичних концепцій щодо сутності і структури професійної психології;
- 2) виявлення умов становлення, функціонування і розвитку особистості професіонала;
- 3) знання конфліктології;
- 4) психологічний аналіз діяльності фахівців різного профілю (розробка методів і програм аналізу, вивчення конкретних видів діяльності, аналіз помилок, побудова професіограм і психограм діяльності тощо);
- 5) дослідження механізмів регуляції трудової діяльності в нормальних і екстремальних умовах;
- 6) дослідження працездатності людини в різних видах і умовах праці і обґрунтування психологічних рекомендацій щодо її підвищення або підтримання на належному рівні;
- 7) вивчення особливостей функціональних (психічних) станів суб’єкта діяльності;
- 8) вивчення закономірностей взаємозв’язку особливостей особистості і характеристик діяльності;
- 9) обґрунтування системи професійного психологічного відбору спеціалістів;
- 10) вивчення процесів формування і становлення особистості професіонала.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- предмет, об’єкт та основні завдання навчального курсу;
- основні методи професійної психології;
- культурно-історичні основи розвитку психологічних знань;
- психічні процеси, психічні стани, індивідуально-типологічні особливості особистості фахівця;
- сутність і природу конфліктів;
- систему уявлень про психологічну сторону управлінської діяльності, сучасні теорії психології управління, психологічну основу функціонування організацій, як формальних, так і неформальних;
- основні проблеми професійного самовизначення особистості;
- основні проблеми розвитку людини у праці;
- психологічні особливості праці в організації;
- ціннісно-сміслові аспекти трудової діяльності.

вміти :

- використовувати психологічні знання у майбутній професійній діяльності;
- здійснювати психологічну діагностику соціально-психологічного клімату, стану міжособистісних та ділових комунікацій в управлінській системі;
- застосовувати активний позитивний психологічний вплив на різноманітні аспекти життєдіяльності різних систем управління;
- використовувати відповідні знання психологічних основ застосування доробок сучасних конфліктології та психології мотивації в управлінській діяльності;
- забезпечувати успішну трудову адаптацію;
- здійснювати психологічний вплив на підвищення ефективності управління виробничим процесом;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 306 годин / 8,5 кредитів ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до професійної психології. Психологічні засади становлення особистості фахівця

Тема 1. Вступ до професійної психології

Професійна психологія як прикладна галузь психологічних знань. Основні галузі психології. Методи дослідження в психології. Специфіка експерименту. Природний експеримент. Лабораторний експеримент. Загальне уявлення про особистість професіонала.

Тема 2. Класичні та сучасні психологічні теорії

Психодинамічний напрямок: Зигмунд Фрейд. Психічний детермінізм. Свідоме, передсвідоме, несвідоме. Аналітична теорія: Карл Густав Юнг. Ерік Еріксон, Еріх Фромм і Карен Хорні: егопсихологія та пов'язані з нею напрямки. Невротичні тенденції особистості за К. Хорні. Психосинтез: Роберто Ассаджіолі. Трансперсональна психологія: Станіслав Грофф. Гуманістичний напрямок у психології. А. Маслоу і К. Роджерс. Концепція структури і розвитку особистості О.М. Леонтьєва.

Тема 3. Типові особливості особистості. Вплив темпераменту на професійну діяльність

Темперамент – біологічний фундамент особистості. Властивості темпераменту. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності. Темперамент і особистість. Емоційний індивід. Конституційна типологія. Сенсорна типологія. Візуальний тип. Аудіальний тип. Кінестетичний тип. Психогіометрична типологія. Типи людей та «локус контролю», інтроверсія-екстраверсія, нейротизм.

Тема 4. Характер і професійна діяльність. Типологія характерів. Невротична особистість

Характер. Акцентуація характеру. Психопатія. Клінічна типологія характерів. Самооцінка і рівень домагань. Низька самоповага. Невротична особистість. Фрустрації. Неврастенія. Істерія. Невроз нав'язливих станів (психастенія). Тривожно-недовірливий характер. Соціальні типи характерів за Е. Фроммом. Мазохіст-садист». «Руйнівник». Конформіст-автомат. Формування характеру. Стиль спілкування. Особистість і характер людини.

Тема 5. Психологія особистості керівника

Феномен керівника в історії розвитку суспільства. Управлінські ролі керівника. Мотиваційна сфера керівника. Психологічні особливості стилів керівництва. Типи менеджерів в американській діловій культурі. Якості та риси керівника, що досягає успіху. Причини неуспішного керівництва. Ортобіоз особистості керівника.

Тема 6. Психологічні аспекти працевлаштування і добору кадрів

Прийом на роботу. Як побудувати бесіду. Визначення придатності до менеджерської діяльності на основі виявленої функціональної асиметрії. Загальні правила поведінки з колегами по роботі. Психологічні особливості добору кадрів. Оцінювання діяльності персоналу. Психологічне забезпечення системи формування кадрів управління.

Тема 7 Психологія ділових переговорів

Загальна характеристика переговорів. Стадії ведення переговорів. Методи і прийоми підготовки і ведення переговорів. Національні особливості учасників переговорного процесу.

Змістовий модуль 2. Психологія конфлікту

Тема 8. Природа конфліктів

Поняття, структурні елементи конфлікту. Пояснення причин конфліктів. Європейська “школа людських стосунків”. Структурні елементи конфлікту. Класифікація конфліктів. Межі конфлікту. Просторові межі конфлікту: визначення меж територій, на яких відбувається конфлікт. Часові межі: тривалість конфлікту в часі, його початок і кінець.

Тема 9. Причини конфліктів, їхні функції та профілактика

Особистісні причини виникнення конфліктів. Позитивні та негативні функції конфліктів у суспільстві. Поведінка людей у конфлікті. Профілактика конфліктів. Управління поведінкою особистості з метою попередження конфліктів.

Тема 10. Міжособистісні, внутрішньогрупові конфлікти та їхні першопричини

Міжособистісні конфлікти. Міжособистісні методи (стили) поведінки в конфлікті за К. Томасом і Р. Кілменом. Концепція Георга Зімеля про внутрішньогрупові конфлікти. Внутрішньогрупові конфлікти. (Л. Козер, К. Левін, М. Дойч). Міжгрупові конфлікти. Психологія конфлікту. Фрейдівський підхід до внутрішньоособистісного конфлікту.

Тема 11. Розв’язання, управління та попередження конфліктів

Психодіагностика та прогнозування конфліктів. Посередник у системі розв’язання конфлікту. Методи управління конфліктами. Проблеми стимулювання як чинник профілактики конфліктних ситуацій та утвердження демократичних засад управління. Переговори — універсальний метод розв’язання конфліктів. Медіація та її роль у розв’язанні проблемних ситуацій. в колективі гендерних і вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктам.

Змістовий модуль 3. Психологічне забезпечення професійної діяльності

Тема 12. Психологічні проблеми розвитку людини у праці

Основні етапи розвитку суб’єкта праці. Проблема розвитку професійної самосвідомості. Принципове співвідношення самосвідомості взагалі і професійної самосвідомості зокрема. Критерії професіоналізму. Кризи професійного становлення. Проблема професійних деструкцій. Основні тенденції розвитку професійних деструкцій. Психологічні детермінанти професійних деструкцій. Рівні професійних деструкцій. Шляхи професійної реабілітації.

Тема 13. Трудова адаптація

Трудова адаптація, її сутність і види. Основні суттєві ознаки трудової адаптації. Біологічний, соціальний, психологічний рівні адаптації. Психологічні аспекти трудової адаптації. Роль формальних і неформальних груп у процесі трудової адаптації. Роль темпераменту і характеру у процесі трудової адаптації. Критерії та методи оцінювання адаптації робочих кадрів. Психологічні особливості адаптації осіб зрілого та похилого віку.

Тема 14. Психологічні аспекти підвищення професійної працездатності

Психологічні стани, які зумовлюють працездатність. Фактори та закономірності змін працездатності. Детермінанти продуктивності праці. Показники (критерії) продуктивності. Суб’єктивні (внутрішні) фактори. Зовнішні технічні фактори. Соціально-економічні фактори. Фактори, що зумовлені тривалістю виробничої діяльності. Зміна працездатності в залежності

від тривалості виробничої діяльності. Психологічні методи корекції та профілактики несприятливих функціональних станів.

Тема 15. Психологічні питання безпеки праці

Вплив виробничого і соціального середовища на безпеку праці. Методи вивчення й аналіз причин нещасних випадків. Аналіз причин виробничого травматизму. Схильність до травматизму, до подолання в небезпечній ситуації. Статистичні методи аналізу причин травматизму. Клінічний метод аналізу причин травматизму. Психологічні засоби підвищення безпечної поведінки працівників у професійній діяльності. Відбір і розстановка працівників.

Тема 16. Психологічні особливості праці в організації

Поняття організації. Поняття «організаційна культура». Психологія виробничого колективу. Проблеми керівництва й лідерства в організації. Основи кадрового менеджменту. Зв'язок організації із громадськістю (Паблік рилейшнз). Основи організаційного консультування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Сам. роб.	Консультації
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Вступ до професійної психології. Психологічні засади становлення особистості фахівця					
Тема 1. Вступ до професійної психології	10	2	-	8	1
Тема 2. Класичні та сучасні психологічні теорії	10	2	-	8	
Тема 3. Типові особливості особистості. Вплив темпераменту на професійну діяльність	11	1	-	10	1
Тема 4. Характер і професійна діяльність. Типологія характерів. Невротична особистість	11	1	-	10	
Тема 5. Психологія особистості керівника	11	1	-	10	1
Тема 6. Психологічні аспекти працевлаштування і добору кадрів	12	1	1	10	1
7. Психологія ділових переговорів	12	1	1	10	
Разом за змістовим модулем 1	77	9	2	66	
Змістовий модуль 2. Психологія конфлікту					
Тема 8. Природа конфліктів	11	1	-	10	
Тема 9. Причини конфліктів, їхні функції та профілактика	12	1	1	10	1
Тема 10. Міжособистісні, внутрішньогрупові конфлікти та їхні першопричини	11	1	-	10	1
Тема 11. Розв'язання, управління та попередження конфліктів	12	1	1	10	
Разом за змістовим модулем 2	46	4	2	40	
Змістовий модуль 3. Психологічне забезпечення професійної діяльності					

Тема 12. Психологічні проблеми розвитку людини у праці	12	1	1	10	1
Тема 13. Трудова адаптація	12	1	1	10	1
Тема 14. Психологічні аспекти підвищення професійної працездатності	12	1	1	10	1
Тема 15. Психологічні питання безпеки праці	12	1	1	10	
Тема 16. Психологічні особливості праці в організації	11	1		10	
Разом за змістовим модулем 3	59	5	4	50	
Усього годин	180	18	8	156	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
6	<p style="text-align: center;">Психологічні аспекти працевлаштування і добору кадрів</p> <p>1. Прийом на роботу. Як побудувати бесіду 2. Визначення придатності до менеджерської діяльності на основі виявленої функціональної асиметрії 3. Використання професіограм і психограм при доборі кадрів 4. Загальні правила поведінки з колегами по роботі</p>	1
7	<p style="text-align: center;">Психологія ділових переговорів</p> <p>1. Загальна характеристика переговорів. 2. Стадії ведення переговорів 3. Методи і прийоми підготовки й ведення переговорів 4. Національні особливості учасників переговорного процесу</p>	1
9	<p style="text-align: center;">Причини конфліктів, їхні функції та профілактика</p> <p>1. Особистісні причини виникнення конфліктів 2. Позитивні та негативні функції конфліктів у суспільстві 3. Поведінка людей у конфлікті 4. Профілактика конфліктів 5. Управління поведінкою особистості з метою попередження конфліктів</p>	1
11	<p style="text-align: center;">Розв'язання, управління та попередження конфліктів</p> <p>1. Психодіагностика та прогнозування конфлікту. 2. Посередник у системі розв'язання конфлікту. Пропозиції щодо регламентації поведінки конфліктуючих сторін і посередника. 3. Методи управління конфліктами. 4. Проблеми стимулювання як чинник профілактики конфліктних ситуацій та утвердження демократичних засад управління. 5. Переговори — універсальний метод розв'язання конфліктів.</p>	1
12	<p style="text-align: center;">Психологічні проблеми розвитку людини у праці</p> <p>1. Основні етапи розвитку суб'єкта праці. 2. Періодизація розвитку людини як суб'єкта праці (Є. Клімов). 3. Періодизація засвоєння професії (Д. Сьюпер). 4. Проблема розвитку професійної самосвідомості.</p>	1
13	<p style="text-align: center;">Трудова адаптація</p> <p>1. Психологічні аспекти трудової адаптації. 2. Роль формальних і неформальних груп у процесі трудової адаптації. 3. Роль темпераменту і характеру у процесі трудової адаптації. 4. Критерії та методи оцінювання адаптації робочих кадрів.</p>	1
14	<p style="text-align: center;">Психологічні аспекти підвищення професійної працездатності</p> <p>1. Фактори та закономірності змін працездатності. 2. Зміна працездатності в залежності від тривалості виробничої діяльності.</p>	1
15	<p style="text-align: center;">Психологічні питання безпеки праці</p> <p>1. Фактори безпеки праці та їхній взаємозв'язок. Вплив виробничого і соціального середовища на безпеку праці. 2. Психологічні засоби підвищення безпечної поведінки працівників у професійній діяльності. 3. Виховна робота і пропаганда в сфері безпеки праці.</p>	1
	Разом	8

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<p style="text-align: center;">Вступ до професійної психології</p> <p>1. Основні галузі психологічних знань 2. Експериментальні методи дослідження особистості професіонала</p>	8
2	<p style="text-align: center;">Класичні та сучасні психологічні теорії</p> <p>1. Психічний детермінізм. Свідоме, передсвідоме, несвідоме. 2. Концепція структури і розвитку особистості О.М. Леонтьєва</p>	8
3	<p style="text-align: center;">Типові особливості особистості. Вплив темпераменту на професійну діяльність</p> <p>1. Основні психологічні характеристики поведінки. Квадрат. Трикутник: Прямокутник. Коло. Зигзаг. 2. Типи людей та «локус контролю».</p>	10
4	<p style="text-align: center;">Характер і професійна діяльність. Типологія характерів. Невротична особистість</p> <p>1. Психопатія. 2. Соціальні типи характерів за Е. Фроммом. Мазохіст-садист». «Руйнівник». Конформіст-автомат.</p>	10
5	<p style="text-align: center;">Психологія особистості керівника</p> <p>1. Типи менеджерів в американській діловій культурі. 2. Якості та риси керівника, що досягає успіху. 3. Причини неуспішного керівництва. 4. Ортобіоз особистості керівника.</p>	10
6	<p style="text-align: center;">Психологічні аспекти працевлаштування і добору кадрів</p> <p>1. Психологічні особливості добору кадрів. 2. Оцінювання діяльності персоналу. 3. Психологічне забезпечення системи формування кадрів управління</p>	10
7	<p style="text-align: center;">Психологія ділових переговорів</p> <p>1. Методи і прийоми підготовки і ведення переговорів. 2. Національні особливості учасників переговорного процесу</p>	10
8	<p style="text-align: center;">Природа конфліктів</p> <p>1. Поняття, структурні елементи конфлікту 2. Класифікація конфліктів 3. Межі конфлікту</p>	10
9	<p style="text-align: center;">Причини конфліктів, їхні функції та профілактика</p> <p>1. Профілактика конфліктів 2. Управління поведінкою особистості з метою попередження конфліктів</p>	10
10	<p style="text-align: center;">Міжособистісні, внутрішньогрупові конфлікти та їхні першопричини</p> <p>1. Міжособистісні методи (стилі) поведінки в конфлікті за К. Томасом і Р. Кілменом 2. Концепція Георга Зіммеля про внутрішньогрупові конфлікти</p>	10
11	<p style="text-align: center;">Розв'язання, управління та попередження конфліктів</p> <p>1. Медіація та її роль у розв'язанні проблемних ситуацій. Стадії медіації. 2. Урахування в колективі гендерних і вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктам.</p>	10

12	Психологічні проблеми розвитку людини у праці 1. Кризи професійного становлення (Г. Шихі, Е. Зеєр,). Нормативні, ненормативні кризи. Фактори криз професійного становлення. Основні фази криз професійного становлення. 2. Проблема професійних деструкцій. Основні тенденції розвитку професійних деструкцій. Психологічні детермінанти професійних деструкцій. Рівні професійних деструкцій. 3. Шляхи професійної реабілітації.	10
13	Трудова адаптація 1. Біологічний, соціальний, психологічний рівні адаптації. 2. Психологічні аспекти трудової адаптації. 3. Роль формальних і неформальних груп у процесі трудової адаптації.	10
14	Психологічні аспекти підвищення професійної працездатності 1. Вплив втоми на працездатність 2. Стани емоційного напруження і працездатність 3. Стан психологічної готовності до діяльності.	10
15	Психологічні питання безпеки праці 1. Визначення понять “продуктивність”, “працездатність”. 2. Детермінанти продуктивності праці. 3. Показники (критерії) продуктивності.	10
16	Психологічні особливості праці в організації 1. Поняття «організаційна культура» 2. Основи кадрового менеджменту 3. Зв'язок організації із громадськістю (Паблік рилейшнз)	10
	Разом	156

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання складають окремий модуль. Вони мають питому частку в підсумковій оцінці із залікового кредиту й відображають індивідуальну роботу студента. Індивідуальні завдання виконуються студентом на основі знань, одержаних під час практичних, лабораторних занять та самостійної роботи, охоплюють зміст навчального курсу в цілому. Сутність індивідуального завдання полягає в аналізі певної наукової проблеми психології праці та інженерної психології у вигляді реферату 7-10 друкованих сторінок.

Орієнтовна схема реферативного повідомлення:

1. Загальна характеристика досліджуваної проблеми.
2. Аналіз історії проблеми та ступінь її розробленості.
3. Основні питання, яким приділяють увагу дослідники.
4. Висновки та оцінка магістрантом досліджуваної проблеми за власними критеріями.
5. Список використаних джерел.

Теми рефератів

1. Поняття особистості в психології. Повсякденне розуміння феномена особистості.
2. Що об'єднує і відрізняє поняття «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність»?
3. У чому виявляється індивідуальність?
4. Я вважаю себе особистістю (поки не особистістю), тому що... Для відповіді на це питання я використовував (ла) такі теоретичні аспекти
5. Три основних історичних періоди у вивченні особистості: філософсько-літературний, клінічний, експериментальний, їхні особливості і вплив на сучасний стан цієї галузі знань.
6. Психоаналіз З. Фрейда та його вплив на розвиток психології.

7. Аналітична психологія: розвиток психоаналізу або подолання помилок З. Фрейда. Сучасні теорії особистості, що увібрали в себе положення психоаналізу.
8. Вклад Г. Айзенка, Г. Оллпорта і Р. Кеттела в розробку проблем особистості.
9. Необхідність і сутність експериментального підходу у вивченні психології особистості.
10. Темперамент і основні властивості нервової системи людини.
11. Стосовно пізнавальних процесів, предметної діяльності і спілкування між темперамент виявляється в ...
12. Зв'язок темпераменту й індивідуального стилю діяльності.
13. Зв'язок темпераменту з основними властивостями особистості. Темперамент і вразливість, емоційність, товариськість, імпульсивність, тривожність людини.
14. Характер як система найбільш стійких рис особистості, що виявляються в різноманітних видах діяльності, спілкуванні і взаємодії людини з оточуючими людьми.
15. Я думаю, що мені властива акцентуація характеру за типом..., тому що...
16. У моїй діяльності, поведінці і спілкуванні виявляються-такі властивості характеру, як... (доведіть на конкретних прикладах).
17. На формування мого характеру особливий вплив зробив... (що саме і на які конкретні риси характеру, доведіть на прикладах).
18. Основні етапи розвитку людини у праці.
19. Кризи професійного становлення.
20. Проблема професійних деструкцій.
21. Психологічні ознаки праці.
22. Психологічні чинники суб'єктивної значущості праці.
23. Характеристика криз професійного вибору у підлітків.
24. Синдром "емоційного згоряння" у професійній діяльності.
25. Психологічні особливості професіоналізації людини на початку трудової діяльності.
26. Психологічні особливості професіоналізації людини у зрілому віці.
27. Особливості перебігу відчуттів і сприймань у процесі професійної діяльності.
28. Психологічні особливості трудової діяльності в екстремальних умовах.
29. Сутність виробничого стресу (дистресу) і шляхи його профілактики.
30. Вплив людського фактору на безпеку праці.
31. Поняття "організаційна культура".
32. Основи кадрового менеджменту.
33. Проблеми керівництва і лідерства в організації.
34. Індивідуальний стиль діяльності як засіб адаптації людини у трудовій діяльності.
35. Психологічна структура управлінської діяльності.

8. Методи навчання

- 1) словесні, наочні, практичні;
- 2) пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький;
- 3) методи оволодіння новими знаннями, формування вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок;
- 4) методи усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу, самостійної роботи з осмислення й засвоєння нового матеріалу роботи із застосування знань на практиці та вироблення вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок;
- 5) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; стимулювання й мотивація учіння, контролю, самоконтролю, взаємоконтролю і корекції, самокорекції, взаємокорекції в навчанні.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

- 1) тестування;
- 2) розв'язування задач;
- 3) опитування;
- 4) самостійна робота.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Курс “Професійна психологія” охоплює такі види роботи: теоретичне вивчення програмного матеріалу. Практичні заняття, виконання завдань для самостійної роботи, індивідуальних завдань, написання модульних контрольних робіт та підсумкового іспиту.

Усі види навчальної діяльності студента оцінюються в балах. Комплексна оцінка знань проводиться за 4-бальною шкалою. Навчальний курс “Професійна психологія” складається з трьох залікових кредитів, який закінчується іспитом.

Критерії оцінювання

При оцінці роботи студентів на практиці враховується:

- самостійність і творчість у вирішенні навчальних завдань;
 - рівень наукової компетентності на заняттях;
 - вміння використовувати сучасну науково-методичну літературу при підготовці до занять;
 - вміння організовувати дискусії;
 - вчасне виконання поставлених завдань;
 - якість виконання письмових матеріалів і тематичних завдань з самостійної та індивідуальної роботи;
- вміння представити результати під час навчальних занять.

11. Методичне забезпечення

1. Коць М. О. Психологія праці та інженерна психологія: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. нав. закл. / М. О. Коць. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2010. – 138 с.
2. Коць М. О. Профорієнтація та профдобрі: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. зал. / М. О. Коць. – Луцьк : «Вісник+К», 2012. 136 с.
3. Коць М. О. Професійна психологія : методичні рекомендації до самостійної роботи / Михайло Онисимович Коць. – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2015. – 41 с.

12. Список джерел

1. Андрушків Б.М. Основи менеджменту: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Б. М. Андрушків, О. Е. Кузьмін. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 1995. – 296 с.
2. Асмолов А. Г. Психологія личности : учебник / А. Г. Асмолов. – М. : Изд-во МГУ, 1990. – 367 с (Серия : Педагогическая библиотека).
3. Баклицький І. Психологія праці : навч. посіб. / І. Баклицький. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – 511 с.
4. Барабаш Ю. Г. Психолого-педагогічні основи вибору професії : навч. посіб. / Ю. Г. Барабаш, Р. О. Позінкевич. – Луцьк : Вежа, 2003. – 200 с.
5. Бачков И. В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники. учеб. пособ. [2-е изд., перераб. и доп.] / И. В. Бачков. – М. : Ось-89, 2000. – 224 с.
6. Беззубко Л. В. Управління трудовими конфліктами : навч.посіб. / Л. В. Беззубко. – К. : МАУП, 2004. – 256 с.
7. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Р. Бернс. – М. : Прогресс, 1988. – 327 с.
8. Варій М. Й. Психологія особистості : навч. посіб. / М. Й. Варій. – К. : Центр навч.

- літератури, 2008. – 325 с. (Серія : Вища освіта в Україні).
9. Вірна Ж. П. Основи професійної орієнтації : навчальний посіб. / Ж. П. Вірна. – Луцьк: Ред.-вид. від. «Вежа», Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2003. – 156 с.
 10. Демьянов Ю. Г. Диагностика психических нарушений: Практикум / Ю. Г. Демьянов. – СПб. : ИД «МиМ», ТОО «Респекс», 1999. – 224 с.
 10. Емельянов С. М. Практикум по конфликтологии [2-е изд.] / С. М. Емельянов – СПб. : Питер, 2001. – 400 с.
 11. Зеер Э. Ф. Психология профессий : учеб. пособ. / Э. Ф. Зеер. – Екатеринбург, 1997. 327 с.
 12. Карпіловська С. Я. Основи професіографії : навч. посіб. / С. Я. Карпіловська, Р. Й. Мітельман, В. В. Синявський, О. М. Ткаченко, Б. О. Федоришин, О. О. Яцишин. – К., 1997. – 189 с.
 13. Корольчук М. С. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних і екстремальних умовах : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 580 с.
 14. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Теорія і практика професійного психологічного відбору: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 536 с.
 15. Копець Л. В. Психологія особистості : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Л. В. Копець– Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 294 с.
 16. Коць М. О. Психологія праці та інженерна психологія: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. О. Коць. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2010. – 138 с.
 17. Коць М. О. Профорієнтація та профдобір : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. зал. / М. О. Коць. – Луцьк : «Вісник+К», 2012. 136 с.
 18. 3. Коць М. О. Професійна психологія : методичні рекомендації до самостійної роботи / Михайло Онисимович Коць. – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2015. – 41 с.
 19. Практикум по психологии профессиональной деятельности и менеджмента: учеб. пособ., 2-е изд. / Под ред. Г. С. Никифорова, М. А. Дмитриевой, В. М. Снеткова. – СПб. : Изд-во С.-Петербургского университета, 2001. – 240с.
 20. Пряжников Н. С. Психология труда и человеческого достоинства : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / Н. С. Пряжников, Е. Ю. Пряжникова. – М. : Издательский центр «Академия», 2001. – 480с.
 21. Ліфарєва Н. В. Психологія особистості : навч. посіб. / Н. В. Ліфарєва. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 240 с.
 22. Лозниця В. С. Психологія менеджменту : навч. посіб. / В. С. Лозниця. – К. : КНЕУ, 1997. – 248 с.
 23. Маклаков А. Г. Общая психология : учеб. пособ. для вузов / А. Г. Маклаков. – СПб. : Питер, 2001. – 592 с. (Серія : Учебник нового века).
 24. Мельник Л. П. Психологія управління : курс лекцій / Л. П. Мельник. – К. : МАУП, 1999. – 176 с.
 25. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління : навч. посіб. / Л. Е. Орбан-Лембрик. – Івано-Франківськ : Плай, 2003. – 568 с.
 26. Пірен М. І. Конфліктологія : підручник / М. І. Пірен. – К. : МАУП, 2003. – 360 с.
 27. Психология личности в трудах отечественных психологов: хрестоматия / под ред. В. Н. Куликова – СПб. : Питер, 2001.– 512 с.
 28. Эриксон Э. Г. Детство и общество / Пер. [с англ.] и науч. ред. А. А. Алексеев / Эриксон Э. Г. – СПб. : Летний сад, 2000. – 345 с.
 29. Хьелл Л.. Теории личности / Л. Хьелл Л, Д. Зиглер. –СПб. : Питер, 2001. – 608 с. (Серія : Педагогическая библиотека).
 30. Толочек В. А. Современная психология труда : учеб. пособ. / В. А. Толочек. – СПб. : Питер, 2005. – 479 с.

13. Контрольні питання до іспиту

1. Загальне уявлення про психологію
2. Методи дослідження психології. Дослідження особистості і галузі психологічних знань.
3. Проективні методи. Тестові методи дослідження.
4. Спостереження і самоспостереження як методи дослідження.
5. Психодинамічний напрямок у теорії особистості: Зигмунд Фрейд. Структура особистості за З. Фрейдом.
6. Аналітична теорія особистості: Карл Густав Юнг.
7. Розбіжності в підходах до вивчення особистості в біхевіоризмі і когнітивних теоріях особистості.
8. Необхідність і сутність експериментального підходу у психології.
9. Гуманістичний напрямок у психології
10. Роль дитинства в становленні особистості.
11. Темперамент як біологічний фундамент особистості. Властивості темпераменту.
12. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності.
13. Сенсорна типологія особистості.
14. Психогеометрична типологія особистості.
15. Типи людей та «локус контролю», інтроверсія -екстраверсія, нейротизм
16. Особливості поєднання типів людей за їхнім темпераментом (за Г. Айзенком).
17. Поняття про характер. Характер як сукупність стійких рис особистості.
18. Характер і темперамент людини.
19. Акцентуація характеру. Клінічна типологія характерів.
20. Самооцінка і рівень домагань. Невротична особистість.
21. Характер як система найбільш стійких рис особистості, що виявляються в різноманітних видах діяльності, спілкуванні і взаємодії людини з оточуючими людьми.
22. Психологія управління як наука. Місце та роль психології управління у системі сучасної психологічної науки.
23. Поняття керівництва та лідерства в психології управління.
24. Узагальнений психологічний портрет керівника.
25. Імідж організації. Принципи створення іміджу.
26. Явища психологічної згуртованості та психологічної сумісності у системах управління.
27. Феномен соціально-психологічного клімату в структурах управління.
28. Поняття управлінського спілкування, його структура. Інтерактивний аспект управлінської діяльності. Перцептивний аспект управлінської діяльності. Поняття стилю управлінської діяльності. Найвідоміші концепції стилів управлінської діяльності.
29. Залежність стилю управління від типу особистості керівника.
30. Проблема мотивації організаційної поведінки, діяльності.
31. Поняття «стресу» та «дистресу», ознаки стресових ситуацій в управлінських структурах.
32. Переговори в сфері управління, їх роль та особливості.
33. Умови проведення переговорів. Підготовка, процес та підсумки переговорів.
34. Психологічні складові іміджу організації. Принципи створення іміджу.
35. Проблема особистісного та професійного розвитку.
36. Динаміка професійного функціонування фахівця – три стадії: адаптація, становлення і стагнація.
37. Психологічна основа освітніх проєктів і програм професійного розвитку особистості – принцип саморозвитку.
38. Психологічний фундамент особистості майбутнього (або сформованого) професіонала в будь-якій сфері людської діяльності.

39. Вимоги сучасної соціокультурної ситуація до професіонала.
40. Поняття, структурні елементи конфлікту. Пояснення причин конфліктів.
41. Структурні елементи конфлікту. Класифікація конфліктів. Межі конфлікту.
42. Особистісні причини виникнення конфліктів. Позитивні та негативні функції конфліктів у суспільстві. Поведінка людей у конфлікті.
43. Профілактика конфліктів. Управління поведінкою особистості з метою попередження конфліктів
44. Міжособистісні конфлікти. Міжособистісні методи (стилі) поведінки в конфлікті за К. Томасом і Р. Кілменом.
45. Внутрішньогрупові конфлікти. (Л. Козер, К. Левін, М. Дойч).
46. Фрейдівський підхід до внутрішньоособистісного конфлікту.
47. Психодіагностика та прогнозування конфліктів. Посередник у системі розв'язання конфлікту. Методи управління конфліктами.
48. Проблеми стимулювання як чинник профілактики конфліктних ситуацій та утвердження демократичних засад управління.
49. Переговори – універсальний метод розв'язання конфліктів.
50. Медіація та її роль у розв'язанні проблемних ситуацій. в колективі гендерних і вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктам.
51. Періодизація розвитку людини як суб'єкта праці (за Є.О. Клімовим).
52. Періодизація засвоєння професії (за Дональдом Сьюпером).
53. Критерії професіоналізму (А.К. Марковою).
54. Суперечливі (амбівалентні) тенденції, які впливають на становлення професіонала (за А.К. Марковою).
55. Кризи професійного становлення (за Е. Зеєром). Фактори криз професійного становлення.
56. Загальна характеристика професійних деструкцій. Психологічні детермінанти професійних деструкцій. Рівні професійних деструкцій (за Е. Зеєром).
57. Можливі шляхи професійної реабілітації (Е. Зеєр, М. Пряжніков, В. Толочек та ін.).
58. Загальна характеристика трудової адаптації.
59. Сутність соціально-психологічної адаптації.
60. Характеристика основних рівнів адаптації. Основні складові частини трудової адаптації.
62. Роль характеру і темпераменту у процесі трудової адаптації.
63. Сутність соціально-психологічної адаптації.
64. Психологічні особливості адаптації осіб зрілого та похилого віку.
65. Класифікація та характеристика психічних станів у трудовій діяльності.
66. Зміна працездатності в залежності від тривалості виробничої діяльності.
67. Вплив втоми на працездатність. Стан монотонності і працездатність.
68. Стани емоційного напруження і працездатність.
69. Стан психологічної готовності до діяльності.
70. Психологічні методи корекції та профілактики несприятливих функціональних станів.
71. Прогнозування успішності діяльності працівника.
72. Фактори безпеки праці та їх взаємозв'язок.
73. Вплив фізичного і соціального середовища на безпеку праці.
74. Поняття організації. Поняття «організаційна культура».
75. Зв'язок організації із громадськістю (Паблік рилейшнз).